

Leto 1889.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXII. — Izdan in razposlan dne 20. aprila 1889.

50.

Zakon od 10. aprila 1889,

o napravi, oziroma pridobitvi lastnih poštnih in telegrafskih poslopij v Libercu, Ljubnem in Brodih.

S privolitvijo obéh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

Vladi se daje oblast, za zgradbo lastnih poštnih in telegrafskih poslopij v Libercu in Ljubnem in pa za kupnjo hiše v isti namen v Brodih potrebne novce in to:

1. za Liberec do	192.000 gl.
2. „ Ljubno „	73.000 „
3. „ Brode „	28.000 „

vsega vkup do . 293.000 gl.

(dvestodevetdeset in tri tisoč goldinarjev) dobaviti tako, da se potrebovane glavnice obrestujejo s pet od sto največ in razdolžé najpozneje v pet in štiri-desetih letninali.

§. 2.

Kakor kateri letninski iznos dospè v izplačo, vpostavi se vsako leto v državni proračun in to v potrebščino trgovinskega ministerstva; nasproti naj se potrebščina, ki se dosedaj kaže v državnem proračunu za trgovinsko ministerstvo, zniža za toliko, kolikor se prihrani najemnine.

Donos, kar se ga vsako leto nabere s tem, da se posamezni deli teh poslopij dadó v najem, naj se vpostavi v založbi trgovinskega ministerstva v državni proračun.

§. 3.

Zvršiti ta zakon se naroča ministru za finance in trgovinskemu ministru.

V Budimpešti, dné 10. aprila 1889.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.

51.

Ukaz trgovinskega ministerstva od 20. aprila 1889,

o izpremeni in dopolnitvi nekih določil z ukazom od 10. junija 1874 (Drž. zak. št. 75) uvedenega kretnega pravilnika železnicam kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, oziroma z ukazi od 15. septembra 1881 (Drž. zak. št. 100), od 1. julija 1884 (Drž. zak. št. 106), od 15. septembra 1885 (Drž. zak. št. 131) in od 15. julija 1886 (Drž. zak. št. 125) k njemu izdanih dodatkov.

V kretnem pravilniku železnicam kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, uvedenem z ukazom od 10. junija 1874 (Drž. zak. št. 75) izpreminjajo, oziroma dopolnjujejo se §. 34 in tu doli označenjene številke v prilogi *D* tako:

c) Prevažanje mrličev.

§. 34.

Uveti prevažanja.

Ta paragraf dobodi to besedilo:

„1. Prevažanje kakega mrliča je treba, če naj gré z izhodnje postaje vlaka, zglasiti najmenj šest ur, če naj gré s kake vmesne postaje, najmenj dvanajst ur poprej.

2. Mrlič mora biti v tesno staknjeni in zasmoljeni rakvi (trugi) iz trdega lesa ali pa v dovolj trdni kovinski rakvi neprodušno zaprt, in to rakev mora lesen zavoj obdajati tako, da se rakev nikakor ne more premkniti v ovoji.

3. Mrliča mora spremljati človek, kateri je dolžan kupiti si vozni listek in voziti se z istim vlakom, v katerem se prevažata mrlič.

Pri oddaji na železnico mora se prnesti po propisu od pristojnega političnega oblastva izdan mrtvaški propustni list, ki ga prevzame železnica in vrne, ko se izroča mrlič. Od pristojnega oblastva izdani mrtvaški list velja za vso dolžavo

notri označenjenega prevoznega pota. Tarifomerne prevozne pristojbine je treba poravnati pri oddaji na železnico.

Pri mrliških prevozih, ki prihajajo iz inozemskih držav, s katerimi je sklenena domemba o vzajemnem pripoznavanju mrtvaških propustnih listov, dovolj je prnesti domembi ustrezajoč mrtvaški list inozemskega oblastva, katero je po ti domembi pristojno.

5. Mrlič naj se prevažajo v posebnem, krito izdelanem vozu za blago. Več mrličev, ki se istočasno od istega izhodišča v isto namenišče dajo na železnico, more se deti v eden in isti voz za blago. Če se mrlič odpravlja v mrtvaškem vozu, okrog in okrog oklenenem, more se za železniški prevoz rabiti odprt voz za blago.

6. Mrliča ob voznji ni smeti prekladati brez sile. Odpravljati ga je treba kar najhitreje in zdržema. Kader ni moči ogniti se daljše pomude na kaki postaji, tedaj je blagovni voz z mrličem, ako le moči, poriniti na stransko kolejo na prostem. V šestih urah po tem, ko dospè vlak na postajo namembe, mora se priti po mrliča, drugače se pokoplje po naredbi krajnega oblastva. Ako mrlič dospè po 6. uri zvečer, račun se rok, v katerem je priti po mrliča, od prihodnjega jutra ob 6. uri. Če se prekorači rok, ima železnica pravico pobirati vozovno stojnino.

7. Kdor odpravi mrliča na prevoz pod krivo napovedbo, dolžan je poleg doplačila prikrajšane vozarine od izhodišča do namenišča plačati štirikrat toliko, kolikor je té vozarine, za dogovorno (konvencionalno) kazen.

8. Ob prevoznji mrličev, kateri se na poseben zaukaz ali s privoljenjem ministerstva notranjih reči pošiljajo javnim višjim učilnicam, ni potreba spremljanja. Prevažati se more mrlič v odprtem blagovnem vozu. Sme se vred vložiti v voz táko blago, katero je trdno (les, kovina i. t.) ali pa vsaj gosto okleneno s trdnimi ovoji (zaboji, sodi i. t.). Ob nakladanji je treba posebne opreznosti, da se zaboj z mrličem nikakor ne pokvari. Z mrličem vred se ne smejo vlagati: jedila in užitnine, tudi sirovine, iz katerih se narejajo jedila in užitnine, in pa v prilogi *D* k §^u 48 kretnega pravilnika pod I. in III. navedene stvari. Kako take mrliče devati v rakev in kako razsojati vprašanje, če se sme izpregledati prinesenje mrliškega lista, to se ravná po določilih, katera ministerstvo notranjih reči za vsak slučaj na to stran izdá.

9. Na uredbo prevažanja mrličev na pokopaljšče v tistem kraju, kjer so umrli, ne uporabljajo se tu gori navedena določila.“

Priloga D.

Številka I.

Na konci tretjega odstavka je po besedah: „izloženo od odpravljanja“ vtakniti:

„(gledé stvari za umeteljni ogenj iz mōčnega prahú glej III d), in gledé bengalskih šelakovih preparatov IV a)“;

Številka III d.

Za št. III c) je pod III d) vtakniti to določilo:

„III d) stvari za umeteljni ogenj, iz stlačenega mōčnega prahú in enakih zmesi, odpravljajo se pod naslednjimi uveti:

1. Té stvari ne smejo imeti v sebi nikakih zmesi klorokislih soli sê žveplom in solitarno-kislih soli, dalje klorokislega kalija in krvolugove soli, kakor tudi nikakega živosrebrnega sublimata, nikakih amonovih soli vsake vrste, nikakega cinkovega prahú in nikakega magnezijevega prahú, sploh nikakih tvarin, katere se z drgnenjem, pritiskom ali udarom ali pa celo same od sebe lahko unemó. Mari več bodo naj samo iz stlačenega mōčnega prahú ali iz podobnih, bistveno iz solitarja, žvepla in ogljija sestojêčih zmesi, isto tako stlačene narejene. Zrnastega prahú sme posamezna stvar za umeteljni ogenj v sebi imeti samo 30 gramov največ.

2. Skupna teža zmesi ognjedelskih stvari, katere so vložene za en nakladek, ne smé presežati 20 kilogramov, zrnasti prah, kar ga je v njih, 2,5 kilograma.

3. Posamezne stvari za umeteljni ogenj morajo vsaka zase spravljene biti v kartone, ovite s trdnim papirjem ali v lepenko ali v trden ovojen papir in zažigalna mesta vsake posamezne stvari bodo naj zalepljena s papirjem ali katúnom, in to tako, da se zmesi za umeteljni ogenj nikakor ne morejo prašiti. Zaboji, ki se rabijo za vkladanje, morajo biti do dobrega napolnjeni, in kaki-presledki sê slamo, senom, tuljem (pazdirjem), papirnimi odstrižki in enakim zadelani tako, da se nakladki, tudi če se potresajo, nikakor ne morejo geniti. Té izpolnilne snovi morajo biti popolnoma čiste in suhe, zatorej se n. pr. sveže seno ali

mastno pazdirje ne smé rabiti v utrjenje stvari za umeteljni ogenj. V zaboje, v katerih so stvari za umeteljni ogenj, ne smejo se vložiti drugi predmeti.

4. Zaboji morajo biti iz najmenj 22 milimetrov debelih desák dobro izdelani, stranske stene s kljukami druga z drugo spojene, a dno in pokrov z dovolj dolgimi lesenimi vijaki pritrjeni; znotraj je zaboje sê zateglim trdnim papirjem popolnoma prelepiti. Vnanje stene zabojev morajo biti popolnoma proste kakih držečih se zmesi ali solnih skorjic stvari za umeteljni ogenj. Prostornina enega zaboja ne smé presežati 1,2 kubičnega metra, kosmata teža 75 kilogramov. Od zunaj je zaboje opraviti z razločnim napisom: „Stvari za umeteljni ogenj iz mōčnega prahú“ in z imenom poslatelja. Tudi je poslatve opraviti z napovedbo posameznih vrst stvari za umeteljni ogenj, n. pr. rakete, ognjena kolesa, salonski umeteljni ogenj i. t.

5. Vsaki poslatvi je priložiti potrdilo, izdano od fabrikanta in zapriseženega kemika, da se je pazilo na propise gori pod 1—4 ukrenene.

Enako potrdilo naj izdá poslatelj na voznem listu, pod uradnim overovljenjem podpisava.

Številka IV a.

Za št. IV vtakniti je pod IV a) naslednje določilo:

„IV a). Bengalski šelakovi preparati brez netila (plamenske knjige, salonske sveče, bakle, zabavni klinčki, svetilni drogi, bengalske žveplenke i. t.) odpravljajo se po uvetih, propisanih tu gori pod IV.“

Številka XVI.

Prvi odstavek določila pod XVI imej naslednje besedilo:

„Za tekoče rudninske kisline vsake vrste, sosebno žvepleno kislino, vitrijolovo olje in solno kislino — razen navadne solitarjeve kisline in hudičevega olja (gledé teh primerjav XVI a) in rudeče kadeče se solitarjeve kisline (gledé té primerjav XVIII) — veljajo naslednja določila.“

Številka XVI a.

Za št. XVI je pod XVI a) vtakniti naslednje določilo:

„XVI a). Za prevažanje navadne solitarjeve kisline in hudičevega olja veljajo tu gori pod XVI dani propisi. Poleg tega se uporabljajo, ako se té stvari v steklenih balonih, steklenicah ali vrčih dajo na železnico, tudi še naslednja določila:

1. Za ovoj balonov, steklenic ali vrčev v posodah ali pletenicah rabljene snovi, kakor slama, seno i. t., morajo tako močno napojene biti s klorokalcijevo raztopino, da se ne vneó, če se jih naravnost dotakne plamen. Namesti klorokalcijeve raztopine more se rabiti za napajanje tudi raztopina žvepleno kislega natrija, klorovega natrija, klorovega magnezija, žveplenokislega magnezija ali železnega klorovca.

2. Nakladaje in razkladaje se posode ne smejo voziti na vozičkih, tudi ne nositi na plečih ali na hrbtu, nego samo za roče, s katerimi so opravljene.

3. Posode ali pletenice naj se ob stenah železniškega voza in pa med seboj pritrdijo z vrvmi. Nakladati se ne smejo ena na drugo, nego samo ena poleg druge.“

Opomnja k številki XXII, točki 1:

„Neprodušno zaprti kotlovski (basenski) vozovi so tudi pripuščeni.“

Številka XXVII.

Določilo pod XXVII dobode naslednje besedilo:

„Droži, tekoče kakor strjene, naj se odajajo v posodah, ki niso neprodušno zaprte, v odpravo. Ako železniška uprava dovoljuje oddajo v drugih posodah, ima ona pravico zahtevati od pošiljatelja, da se zaveže:

1. ne zahtevati nikakega povračila, ako bi stične železnice zavrnille take poslatve; a tu se predpologa, da se železniške uprave že naprej porazumejo o dopuščanju v začetku omejenega vkladanja, in da se smejo poslatve zavračati samo tedaj, ako se poistini, da je kaka posoda ali pa vsebina pokvarjena;

2. poravnati vsako škodo, katera bi zadela drugo blago ali pa materijal po takem prevažanju, in to proti temu, da se mu le predloži prost račun o troških; njegovo pravšnost v vsakem oziru pripoznana že naprej enkrat za vselej;

3. ne zahtevati nikakega povračila za poškodovanje ali pomanjkanje na posodah ali njih vsebini, ki bi nastalo vsled v misel vzetega prevažanja.“

Številka XXIX a.

Za št. XXIX je pod XXIX a) vtakniti naslednje določilo:

XXIX a). Pomaščene železne in jeklene treske (treske od vrtenja, vrtanja i. t.) in ostanki od redukcije nitrobenzola iz anilinskih tovarov, odpravljajo se, če se ne oddajajo vloženi v neprodušno zaprte posode iz močne železne pločevine, samo v železnih vozovih s pokrovi ali pa pod odejno zaporo.

Iz voznega lista mora biti razvidno, če so železne in jeklene treske pomaščene ali ne, drugače se zmatrajo za pomaščene.

Številka XXXI.

Prvi odstavek določila té številke dobode naslednje besedilo:

„Volna, dlaka, umetna volna, pavola svila, predivo, konopnina, juta v sirovini, v odpadkih od predenja in tkanja, kakor cunje ali krpe za snaženje, dalje vrvarsko blago, stremena tkalska, oklepna in za konjsko opravo (glede rabljene volne za snaženje primerjaj odst. 3), to blago se odpravlja, če je pomaščeno, samo na odprtih vozovih pod odejno zaporo, ako se pošiljatelj ne porazumé s železnico, da se odpravljajo v pokrito izdelanih vozovih.“

Številka XXXII.

Ta številka dobode naslednje besedilo:

„XXXII. Živalski odpadki, kateri lahko gnijó, kakor nesoljene sveže kože, tolšče, kite, kosti, rogovi, parklji, ne poapnjeno sveže klejeno usnje, in pa druge posebno zoperno dišeče in gnjusne stvari, vendar ne tiste, ki so naštete pod št. XXXIII, prejemajo se in odpravljajo samo pod naslednjimi uveti:

1. Določiti čas in rok nakladanja in razkladanja in pa privoza ter odvoza, kakor tudi določiti vlak, s katerim naj se odpravlja tako blago, pristoji upravi.

2. Zadosti očiščene in suhe kosti, stisnen loj, rogovi brez mehú, to je: brez rōžnega nadaljka čelne kosti, suhi, parklji, to je rōžni čevlji preživačev in prasičev brez kosti in mehkovin pripuščajo se v posameznih poslatvah, vložene v dobre vreče.

3. Posamezne poslatve, tu gori pod 2 ne imenovanih predmetov té vrste pripuščajajo se samo vložene v trdne, gosto zaprte sode, keble ali zaboje.

4. Sveže kite, ne poapnjeno sveže klejno usnje in pa téh odpadki, isto tako nesoljene sveže kože, in pa neosnažene kosti s kožnimi in mesnimi vlakni se pripuščajajo pri oddaji na vozove naložene ali v trdne gosto zaprte sode, keble ali zaboje spravljene ali pa pod tem uvetom, da so poslatve z velikimi dvojnimi pokotranjenimi odevami popolnoma pokrite. Odeje naj pošiljatelj dostavi ter z nova pokotrani pred vsakim prevozom.

5. Tu gori pod št. 4 ne imenovani predmeti té vrste na vozove naloženi prevažajo se na odprtih vozovih pod odejno zaporo. Potrebne odeje je pošiljatelj dostaviti dolžan.

6. Železnica sme zahtevati, da se vozarina naprej plača pri oddaji.

7. Troški za razkuženje, ko bi bilo potrebno, zadevajo pošiljača, oziroma prejemnika.

Številka XXXVIII.

Ta številka dobode naslednje besedilo:

„XXXVIII. 1. Tekoča ogljenčeva kislina in tekoč dušev oksidul se smeta oddajati v prevoz samo v posodah iz varjenega železa, topljenega železa ali iz litega jekla, katere so ob uradni preskušnji prebile tisk za 250 atmosfêr brez stalne premene v obliki. Uradna zabeležba na posodah mora razločno kazati, da se je preskušnja na to stran opravila in to v treh poslednjih letih pred oddajo na železnico. V obrambo zaklopnice na posodah morajo biti kape privite. Na gornjem delu kap naj se trdno nategne venec, ki je zunaj štirioglat

in čez obim posod štrli tako, da se posode nikakor ne morejo takati. Zaščitne kape in venci bodo naj iz istega materiala, kakor posode.

2. Plinasta ogljenčeva kislina in rudniški plin jemljo se v prevoz samo tedaj, ako njih tlak ne preseza 20 atmosfêr, in ako se oddajejo v posodah iz varjenega železa, topljenega železa ali litega jekla, katere so ob uradni preskušnji opravljeni v enem letu pred oddajo brez stalne premene v obliki prebile najmenj poldrugokrat toliko onega tlaka, pod katerim biva ogljenčeva kislina ali rudniški plin pri oddaji. Vsaka posoda mora imeti odprtino, skozi katero se more ogledati notranje ostenje, zaščitno zaklopnico, pipo za odcejo vode, zaklopnico za polnjenje oziroma odcejo in pa manometer, in vsako leto mora se uradno preskusiti, če je dobra. Uradna zabeležba, na lahko vidnem mestu na posodi naj razločno kaže, kdaj in na kateri tlak je bila prêskušena. V voznom listu je povedati, da tlak oddane ogljenčeve kisline ali rudniškega plina tudi ob toploti do 40 stopinj celzijevih ne more iti čez tlak od 20 atmosfêr. Pošiljajoča postaja je dolžna prepričati se, da se je pazilo na zgornje propise, sosebno pa, primerjajoč manometrovo stanje s preskusnim zapiskom, tega, da so se posode gledé tlaka zadostno preskusile.

Zgornje premene, oziroma dopolnitve priloge D stopijo v moč takoj, a premena §^a 34 o prevažanju mrličev dné 1. maja 1889.

Kraljévi ogerski minister za občenje, s katerim so bile na to stran domembe, ukrene ob enem enako ukazilo za dežele ogerske krone.

Bacquehem s. r.

